

Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol

**A chynlluniau
iawndal eraill**

Adran Gwaith
a Phensiynau

Cynnwys

- 3 Beth yw Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol?
- 4 A allaf gael Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol?
- 5 Mathau eraill o help sydd ar gael
- 5 Lwfans Enillion Is
- 5 Lwfans Ymddeol
- 5 Lwfans Gweini Cyson
- 5 Lwfans Anabledd Difrifol Eithriadol
- 6 Sut y dylwn wneud cais?
- 6 Pryd a sut y dylwn wneud cais?
- 7 Gwaith a wnaed fel gweithiwr dan hyfforddiant
- 7 Sut y penderfynir ar hawliadau?
- 7 Faint y gallaf ei gael
- 7 Sut y caf fy nhalu?
- 8 A fydd Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol yn effeithio ar fy mudd-daliadau eraill?
- 9 Cynlluniau iawndal
- 9 Cynllun Deddf Clefyd y Llŵch ac ati (Iawndal Gweithwyr) 1979
- 9 Y Cynllun Mesothelioma Ymledol 2008
- 10 Costau galwadau

Beth yw Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol?

Arian ychwanegol yw hwn os ydych yn sâl neu'n anabl oherwydd damwain neu afiechyd a achoswyd gan waith.

Damweiniau

Rydym yn defnyddio 'damwain' i olygu digwyddiad (neu gyfres o ddigwyddiadau) yn y gwaith nad oeddent yn fwriadol ac a arweiniodd at anaf personol.

Os cewch ddamwain yn y gwaith, dylech ddweud wrth eich cyflogwr ar unwaith hyd yn oed os nad yw'r ddamwain yn ymddangos yn ddifrifol ar y pryd. Mae gan y rhan fwyaf o gyflogwyr lyfr damweiniau. Dylech gofnodi manylion y ddamwain yn y llyfr cyn gynted ag y gallwch.

Os na allwch roi gwybod am y ddamwain eich hun, dylech ofyn i rywun arall wneud hynny ar eich rhan.

Afiechyd

Cwmpesir dros 70 o afiechyd. Rhai o'r afiechyd mwyaf cyffredin yw:

- asthma
- bronchitis cronig ac emffysema
- byddardod
- clefyd y llwch (clefyd ar yr ysgyfaint yn sgîl anadlu llwch mwynol), ac
- afiechyd penodol A11 (a elwid yn flaenorol yn gyflwr y bysedd gwyn).

4 Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol

Afiechydon sy'n gysylltiedig ag asbestos

Cwmpesir yr afiechydon hyn:

- clefyd y llwch (asbestosis)
- mesothelioma ymledol
- carcinoma sylfaenol yr ysgyfaint gydag asbestosis
- carcinoma sylfaenol yr ysgyfaint heb asbestosis ond lle bu amlygiad galwedigaethol helaeth i asbestos mewn galwedigaethau penodol
- tewychu pliwraidd ymledol unochrog neu ddwyochrog.

A allaf gael Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol?

Mae'n rhaid eich bod wedi'ch anafu oherwydd damwain tra roeddech yn gweithio, neu wedi cael y clefyd o ganlyniad i wneud mathau penodol o waith, pan roeddech wedi'ch cyflogi ym Mhrydain Fawr.

Bydd angen i'r rhan fwyaf o bobl gael archwiliad meddygol. Bydd hyn yn ein helpu i benderfynu graddau eich anabledd a pha mor hir y bydd eich anabledd yn parhau.

Ni allwch gael Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol os oeddech yn hunangyflogedig pan roeddech yn gwneud y gwaith a wnaeth i chi fod yn sâl.

Mathau eraill o help sydd ar gael

Lwfans Enillion Is

Gallech gael Lwfans Enillion Is os:

- na allwch wneud eich swydd arferol neu waith â thâl tebyg oherwydd damwain neu afiechyd a achoswyd gan waith, a
- bod gennych salwch neu anabledd a ddechreuodd cyn 1 Hydref 1990.

Lwfans Ymddeol

Os yw eich Lwfans Enillion Is yn £2 neu fwy yr wythnos pan fyddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ac nad ydych mewn cyflogaeth reolaidd, byddwn yn ei ddisodli gyda budd-dal arall, sef Lwfans Ymddeol.

Lwfans Gweini Cyson

Os ydych yn cael Budddal Anabledd Anafiadau Diwydiannol ar y gyfradd lawn a bod angen gofal a sylw dyddiol arnoch, gallech gael Lwfans Gweini Cyson.

Lwfans Anabledd Difrifol Eithriadol

Os cewch Lwfans Gweini Cyson ar un o'r ddwy gyfradd uwch a bod angen gofal a sylw parhaol neu gyson arnoch, gallech hefyd gael Lwfans Anabledd Difrifol Eithriadol.

Sut y dylwn wneud cais?

Pryd a sut y dylwn wneud cais?

Os credwch y gallech gael Budddal Anabledd Anafiadau Diwydiannol, gwnewch gais cyn gynted â phosibl.

Os byddwch yn oedi, gallech golli rhywfaint o fudd-dal.

Rydym yn delio â Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol mewn dwy ganolfan budd-daliadau.

Cysylltwch â'r ganolfan sy'n gyfrifol am yr ardal lle rydych yn byw am fwy o wybodaeth.

Ffôn: **0845 600 3018**

Ffôn testun: **0845 608 8551**

Am wybodaeth am gostau galwadau, gweler tudalen 10.

Gwaith a wnaed fel gweithiwr dan hyfforddiant

Os oeddech yn weithiwr dan hyfforddiant a chawsoch ddamwain neu afiechyd wrth wneud hyfforddiant yn seiliedig ar waith, gallech gael budd-dal. I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â'r Cynllun Anafiadau Diwydiannol Cyfatebol.

Ffôn: **0845 758 5433**

Sut y penderfynir ar hawliadau?

Gallwn gysylltu â'ch cyflogwr, os yw'n bosibl, i weld pa swyddi rydych wedi'u gwneud.

Pan fyddwn wedi gwirio'r swyddi rydych wedi'u gwneud, byddwn yn gofyn i chi fynd i gael archwiliad meddygol. Ond os byddwn yn penderfynu nad yw'r swyddi rydych wedi'u gwneud yn bodloni'r rheolau, ni fyddwch yn cael Budddal Anabledd Anafiadau Diwydiannol.

Faint y gallaf ei gael?

Mae'r swm y gallwch ei gael yn seiliedig ar ba mor wael yw eich anabledd.

Gellir ei dalu ar ôl 15 wythnos (90 diwrnod heb gyfrif dydd Sul) o'r diwrnod cyntaf y cewch eich gwneud yn anabl gan yr afiechyd neu'r ddamwain.

Sut y caf fy nhalu?

Rydym yn talu budd-daliadau yn syth i mewn i'ch cyfrif. Dyma'r ffordd gorau i gael eich budddal oherwydd gallwch ddewis sut a phryd i dynnu eich arian allan o'ch cyfrif. Gall eich cyfrif fod gyda banc, cymdeithas adeiladu neu Swyddfa'r Post.

8 Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol

A fydd Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol yn effeithio ar fy mudd-daliadau eraill?

Gallwch gael Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol yn ogystal â:

- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn seiliedig ar gyfraniadau
- Buddal Analluogrwydd
- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar gyfraniadau, neu
- Pensiwn y Wladwriaeth.

Fodd bynnag, gall Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol effeithio ar faint rydych chi neu'ch partner yn ei gael o fudd-daliadau eraill, er enghraifft:

- Cymhorthdal Incwm
- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn seiliedig ar incwm
- Credyd Pensiwn
- Budd-dal Tai
- Budd-dal Treth Cyngor
- Credyd Treth Gwaith
- Credyd Treth Plant, neu
- Pensiwn Rhyfel.

Cynlluniau iawndal

Cynllun Deddf Clefyd y Lluch ac ati (Iawndal Gweithwyr) 1979

Gallwn dalu cyfandaliad i chi os oes gennych un o'r afiechydon a restrir isod ac os nad ydych yn gallu cymryd camau sifil neu heb gymryd camau sifil, er enghraifft, am fod eich cyngyflogwr wedi rhoi'r gorau i fasnachu. Yr afiechydon a gwmpesir gan y cynllun yw:

- clefyd y lluch
- byssinosis
- mesothelioma ymledol
- tewychu pliwraidd ymledol dwyochrog, a
- carcinoma sylfaenol yr ysgyfaint lle ceir asbestosis neu dewychu pliwraidd ymledol dwyochrog.

Y Cynllun Mesothelioma Ymledol 2008

Gallwn dalu cyfandaliad i chi os oes gennych mesothelioma ymledol ac nad ydych wedi cael taliad, neu nad ydych yn gymwys i gael taliad o dan gynllun 1979.

Mae'r cynllun hwn yn cynnwys:

- pobl hunangyflogedig, a
- pobl nad ydynt wedi cael yr afiechyd drwy eu cyflogaeth (er enghraifft, os gwnaethoch olchi dillad sydd wedi'u llygru ag asbestos, neu os oeddech wedi byw ger ffatri lle defnyddiwyd asbestos).

Ni allwch gael taliad os nad oeddech yn preswyllo yn y DU pan ddigwyddodd yr amlygiad i asbestos.

Os na allwch gael taliad o dan gynllun 1979 ar gyfer Mesothelioma Ymledol, byddwn yn eich ystyried yn awtomatig o dan gynllun 2008. Ni allwch gael taliad am y ddau gynllun.

I gael rhagor o wybodaeth am y ddau gynllun, cysylltwch â'r Tîm Iawndal Clefyd y Lluch

Ffôn: **0800 279 2322**

Costau galwadau

Roedd y costau'n gywir ar y dyddiad ar gefn y daflen hon.

Mae galwadau i rifau **0800** am ddim o linellau daear BT ond efallai y bydd yn rhaid i chi dalu os byddwch yn defnyddio cwmni ffôn arall, ffôn symudol, neu os byddwch yn ffonio o dramor.

Ni ddylai cost galwadau i rifau **0845** o linellau daear BT fod yn fwy na 5c y funud gyda thâl o 13c am wneud yr alwad. Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu mwy os byddwch yn defnyddio cwmni ffôn arall neu ffôn symudol, neu os byddwch yn ffonio o dramor.

Gall galwadau o ffonau symudol gostio hyd at 40c y funud, felly holwch eich darparwr gwasanaeth am gost galwadau.

Ffonau testun

Mae ein rhifau ffôn testun ar gyfer pobl na allant siarad neu glywed yn glir. Os nad oes gennych ffôn testun, gallech holi a oes gan eich llyfrgell neu Ganolfan Cyngor ar Bopeth leol un. Nid yw ffonau testun yn derbyn negeseuon testun o ffonau symudol.

Rydym bob amser yn chwilio am ffyrdd o wella ein taflenni. Os oes gennych unrhyw sylwadau neu awgrymiadau am y daflen hon, anfonwch neges e-bost: **leaflet.feedback@dwp.gsi.gov.uk**

Defnyddir y cyfeiriad e-bost hwn ar gyfer sylwadau ar y taflenni yn unig. Ni allwn ateb cwestiynau am eich pensiwn neu fudd-dal.

Gwybodaeth bwysig am y daflen hon

Canllaw yn unig yw'r daflen hon ac nid yw'n cwmpasu pob amgylchiad. Rydym wedi gwneud ein gorau i sicrhau bod y wybodaeth yn y daflen hon yn gywir ym mis Medi 2011. Mae'n bosibl y bydd rhywfaint o'r wybodaeth wedi'i gorsymleiddio, neu'n dod yn llai cywir dros amser, er enghraifft oherwydd newidiadau i'r gyfraith.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am fudd-daliadau a phensiynau ar-lein.

I gael gwybodaeth am fudd-daliadau ewch i:
www.gov.uk/browse/benefits

I gael gwybodaeth am bensiynau ewch i:
www.gov.uk/browse/working/state-pension

Mae'r wybodaeth hon ar gael mewn Saesneg a fformatau eraill ar gais:

Ffôn: **0845 731 3233**

Os na allwch siarad neu glywed yn glir, gallwch archebu taflenni o'n gwasanaeth ffôn testun.

Ffôn testun: **0845 604 0210**

Ein nod yw darparu gwasanaeth o'r radd flaenaf i bob un o'n cwsmeriaid. Gallwch gael rhagor o wybodaeth yn ein siarter cwsmeriaid yn
www.dwp.gov.uk/about-dwp/customer-delivery/